

Závěrečná zpráva o projektu

Grantový program Karlovarského kraje

Název programu: [Mapování a monitorování zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin](#)

název projektu: **Mapování Chřástala polního**

číslo smlouvy: [D 772/2009](#)

Údaje o projektu

stručný popis projektu - cíle projektu:

1. Získat aktuální informace o výskytu chřástala polního
2. Poskytnout tyto údaje místním úřadům.
3. Provést potřebná opatření v technologických postupech při ošetřování luk v podhorských oblastech

Údaje o organizaci

organizace: [EC Meluzína RCAB číslo registrace MV ČR: VSC/1-16504/92R](#)

adresa sídla: [Brigádnická 710/2 Ostrov 363 01](#)

statutární zástupce: [Ing. Martin Lípa](#)

telefon ,e-mail (operativní spojení) : [+420777086620, ec.meluzina@volny.cz](#)

Současný stav řešené problematiky:

Chřástal polní je typickým druhem otevřené krajiny polí a luk. Ještě v první polovině 20. století patřil k běžným druhům zemědělské krajiny celé Evropy a západní Sibiře až po jezero Bajkal. V druhé polovině dvacátého století nastal zlom a v současné době je řazen ke druhům ohroženým v celém areálu svého výskytu. Míra jeho ohrožení je nejvyšší v zemích západní Evropy. Na Britských ostrovech, v Rakousku, Německu a dalších zemích se vyskytují desítky, maximálně stovky hnízdních párů. V České republice je odhadován stav na cca 1500 - 1900 hnízdních párů. Ve východoevropských zemích je situace ještě příznivější. To poskytuje naději, že chřástal polní může být v relativně krátkém čase opět součástí běžné zemědělské krajiny celé Evropy.

Také na území České republiky došlo v druhé polovině 20. století k dramatickému úbytku tohoto druhu. Během posledních patnácti let se jeho stavy v severozápadních Čechách i v dalších podhorských oblastech zvýšily a stal se opět běžnou součástí naší avifauny. V nižších polohách však tento nárůst nebyl již tak patrný. Přitom ještě ve 30. letech právě v zde bylo těžiště jeho rozšíření.

Pravděpodobně rozhodující vliv na tento pozitivní vývoj měla změna zemědělského využívání luk a pastvin. Systém vyplácení a kontrol zemědělských dotací na údržbu kulturní krajiny stimuloval zemědělce k sečení porostů v pozdních termínech červenec - srpen někdy i na začátku září. Pouze hodnotnější plochy byly sečeny dříve.

Tato situace poskytovala chřástalům dostatek času na hnízdění a vyvedení mláďat. V krajině bylo v průběhu celé vegetace dostatek porostů s vysokým bylinným krytem, který je pro chřástaly nezbytný.

V roce 2004 se ale situace dramaticky změnila a systém dotací se obrátil v neprospěch tohoto ptačího druhu. Na sečených loukách jsou požadovány dvě seče do roka s tím, že první seč musí být hotova do 15.7. To vede k rozsáhlým sečím v průběhu června. V této době chřástal hnízdí a při seči dochází k ničení hnízd. Na holých loukách je také chřástal vystaven většímu tlaku predátorů.

Od roku 2007 mohou zemědělci vstupovat do zvláštního dotačního titulu „Chřástal“ v rámci agroenvironmentálních opatření v EAFRD. Tento dotační titul kryje ztráty z hospodářské činnosti vzniklé respektováním ochrany ohroženého druhu – chřástala polního a stimuluje zemědělce k potřebným úpravám technologie ošetření luk. O to důležitější jsou aktuální informace o stavu populace na území Karlovarského kraje.

Stručný popis realizace projektu a jeho výsledků:

Podrobný popis metod, územního rozsahu a výsledků včetně komentáře obsahuje přiložená zpráva: Bušek O. Němec M. a Lípa M. 2009: **Chřástal polní (*Crex crex*) na Kraslicku a v Karlovarském kraji v letech 2005 2009**. Zde proto uvádím pouze některé doplňkové informace.

Shrnuje výsledky 5 let monitoringu ochránářsky důležitého druhu. K ochraně chřástala polního je Česká republika vázána mezinárodními dohodami, které uzavřela s Evropskými společenstvími v rámci přístupových rozhovorů.

Jsme velmi vděční všem donorům, kteří nám umožnili tento důležitý druh sledovat po pět sezón. Díky tomu můžeme konstatovat, že populace chřástala polního ve sledované oblasti byla v daném období relativně stabilní nehledě k určitým změnám v systému zemědělského hospodaření v krajině. Je to velmi dobrá zpráva a doufáme, že chřástal polní zůstane trvalou součástí fauny České republiky.

Jistým překvapením byla absence druhu na stanovištích zdánlivě velmi vhodných pro sledovaný druh. Za všechny plochy jmenujme alespoň Přebuz o které jsme se domnívali, že bude důležitý refugiem druhu v kulturní krajině. O příčinách toho, že část lokalit zůstávala dlouhodobě neobsazena je možno pouze spekulovat neboť náš monitorig nebyl zaměřen na odhalení příčin tohoto jevu.

Výše uvedená zpráva byla prakticky ve stejném znění publikována ve sborníku Příroda Kraslicka 2, který byl vydán v září roku 2009.

Cíle projektu, které byly splněny

1. Získat aktuální informace o výskytu chřástala polního v zájmovém území.
2. Poskytnout tyto údaje místním úřadům.
3. Na základě získaných informací provést potřebná opatření v technologických postupech při ošetřování luk v podhorských oblastech

Publicita projektu

Na webových stránkách organizace - realizátora projektu: <http://www.meluzina.info/> byl umístěn odkaz na http://www.kr-karlovarsky.cz/kraj_cz v sekci EC Meluzína RCAB v podsekci Spolupracující organizace a příznivci spolu s poděkováním za podporu našich projektů. Zpráva Chřástal polní (*Crex crex*) na Kraslicku a v Karlovarském kraji v letech 2005 2009 bude umístěna na: <http://www.meluzina.info/> v sekci Ochrana přírody.